

LBRIS

We know
books

Această carte a fost publicată cu sprijinul
Slovenian Book Agency

Ta knjiga je bila objavljena s pomočjo Javne
agencije za knjigo Republike Slovenije.

Această carte a apărut cu sprijinul oferit de TRADUKI, o rețea pentru promovarea literaturii din care fac parte Ministerul Federal pentru Europa, Integrare și Afaceri Externe al Republicii Austria, Ministerul Afacerilor Externe din Republica Federală Germania, Fundația Culturală Elvețiană Pro Helvetia, KulturKontakt Austria (din însărcinarea Cancelariei Federale a Republicii Austria), Goethe-Institut, Agenția Slovenă de Carte JAK, Ministerul Culturii din Republica Croația, Resortul pentru Cultură al guvernului Principatului Liechtenstein, Fundația Culturală Liechtenstein, Ministerul Culturii din Republica Albania, Ministerul Culturii și Informației din Republica Serbia, Ministerul Culturii și Identității Naționale din România, Ministerul Culturii din Muntenegru, Ministerul Culturii din Republica Macedonia, Târgul de Carte de la Leipzig și Fundația S. Fischer.

traduki

DRAGO JANČAR

Și dragostea răgaz ar vrea

Traducere din limba slovenă și note de
PAULA BRAGA ŠIMENC

Prefață de
RODICA GRIGORE

CUPRINS

PREFAȚĂ. Iubirea și Istoria (de Rodica Grigore)	5
CAPITOLUL ÎNȚĂI. Fata din fotografie	19
CAPITOLUL AL DOILEA. Îmbrățișarea de la moară	145
CAPITOLUL AL TREILEA. Camera de pe malul lacului	281
CAPITOLUL AL PATRULEA. Fugarul	306

cei care s-au iubit odinioară începe, de la un moment dat încolo, să se aștearnă nu doar viața, ci și moartea. Sau, dacă nu, osteneala: *For the sword outwears its sheath, / And the soul wears out the breast, / And the heart must pause to breathe, / And love itself have rest.*

RODICA GRIGORE

CAPITOLUL ÎNTĂI

Fata din fotografie

1

În cadrul surprins de un fotograf necunoscut sunt două fete zvelte: prima într-o fustă în carouri, cu un jersey subțire și ciorapi închiși la culoare, cealaltă într-un pardesiu negru elegant, cu două cozi frumos împletite, care-i cad pe spate. Aceasta nu poartă ciorapi, semn că se mai resimte o ultimă adiere a verii calde sau că e începutul unui septembrie blând. O imagine matinală cu orașeni care se grăbesc la treburile lor, o femeie cu o servietă, unii care se plimbă fără un scop anume. Un bărbat cu bicicletă stă de vorbă cu cineva, probabil despre vreme, un altul trage dintr-o țigară și suflă fumul în aerul zilei aceleia liniștite. Un ochi atent poate să observe că, pe clădirea cea mare, s-a întâmplat ceva cu inscripția: HOTEL OREL a devenit HOTEL ADLER – o corectură mărunță, proprietarul cu simț practic n-a trebuit să dea la refăcut decât două litere, A și D –, în timp ce cuvântul RESTAVRACIJA l-a preschimbat în RESTAURANT. În colțul de jos, din dreapta, cu spatele la fotograf, pășește un om în uniformă. Poartă cizme negre, un veston cenușiu, centură cu pistol la brâu. Imaginea idilică a unei dimineți

LIBRIS

liniștite de la începutul toamnei, pe o stradă din Maribor, se transformă brusc într-un moment de tensiune latentă: de unde vine și încotro se îndreaptă bărbatul în uniformă, care e aproape sigur uniforma de membru al unei unități *Schutzstaffel*¹, SS-istul acesta necunoscut care vine dinspre marginea fotografiei și se îndreaptă spre fundal. La prima vedere pare necunoscut, dar, în clipa următoare, fata cea blondă cu fustă în carouri și ciorapi negri se uită fix la el și îi spune prietenei sale:

— Nu-i așa că seamănă ca două picături de apă cu Ludek?

Prietena ei, fata cu cozi, surprinde abia în ultima clipă profilul ofițerului german care trece pe lângă ele.

— Parc-ar fi el, spune aceasta. Arată nițel mai matur, zice ea râzând.

Dar, văzând chipul prietenei ei, se oprește din râs.

Chipul fetei cu fustă în carouri și ciorapi negri exprimă îngrijorare, o preocupă ceva, poate tocmai i-a povestit prietenei ce anume o preocupă – apoi, dintr-odată, se dumirește.

— El e, spune ea, îl recunosc.

O vreme, îl urmăresc amândouă cu privirea.

— Crezi că aș putea să-i spun? întrebă cu voce tulburată, aproape tremurătoare, fata cu fustă în carouri.

— Eu în locul tău i-aș spune, dă încurajator din cap fata cu cozi și ridică din umeri: Ce te costă?

Fata cu fustă în carouri se mută nervos de pe un picior pe altul.

— O să-l rog pe tata să stea de vorbă cu el, îl cunoaște bine. Și, după câteva clipe, adaugă:

— Dacă o să vrea.

1. Organizație paramilitară nazistă (germ.).

— Sonja! exclamă prietena ei zâmbind, de parcă ar vrea s-o tachineze: Cred că ar fi mai potrivit să-i spui tu.

Pentru Sonja, care frământă nervoasă poșeta în mâini, zâmbetul acesta e de prisos, nu-i folosește la nimic, ei nu-i arde nici de râs, nici de zâmbit, cu toate că în curând va trebui să zâmbească; dacă vrea să stea de vorbă cu bărbatul acesta, va trebui să zâmbească foarte amabil.

Bărbatul în uniformă, cu mersul lui hotărât, a ajuns deja în planul doilea al fotografiei, cam pe la capătul străzii care acum se numește Burggasse.

— Fie ce-o fi! spune deodată fata blondă cu fustă în carouri, își apucă mai strâns poșeta și se repede după ofițer. Oricât de repede ar merge, tot nu l-ar prinde din urmă. Așa că o ia la fugă.

2

O văd cum aleargă pe trotuar, în dreptul ferestrelor cafelei Astoria, după bărbatul în uniformă, pe Slovenska, acum câțiva ani era încă Slovenska, strada Slovenska, cu și mai mulți ani în urmă, pe vremea când aici era Austria, se numea Windischstrasse, acum e Burggasse, aleargă după ofițerul german, e tot mai aproape de el. O clipă îl pierde din vedere, el cotește în sus pe strada Tyrševa, acum câțiva ani se mai numea încă Tyrševa, acum e Herrengasse. Fata cu fustă în carouri, Sonja, se oprește la colț, își trage sufletul și se uită după el. Pare că s-a răzgândit, nu poate să facă așa ceva. Dar trebuie, un fel de speranță îi dictează că trebuie s-o facă. Imediat, hotărâtă, o apucă pe stradă în sus. Nu după mult, îl ajunge din urmă, încearcă să-și tragă sufletul, nu vrea s-o vadă că de-abia mai

respiră, vrea să lase impresia că a ieșit la plimbare, că se duce poate în parc sau că are niște treburi de rezolvat în aceeași direcție. Merge aproape alături de el, cu un pas în urma lui, poate pentru că tot nu se hotărăște să-i adreseze o vorbă, poate pentru că nu îndrăznește, poate pentru că inima îi bate cu putere în piept. Apoi, cu pas grăbit, trece pe lângă el, întoarce capul și, de parcă tocmai l-ar fi zărit, spune:

— Ludek, tu ești!

Ofițerul se întoarce spre ea.

— Nu-ți mai aduci aminte de mine? zâmbește fata cu fustă în carouri, trebuie să zâmbească.

Bărbatul se oprește, o măsoară din priviri, pare că nu o cunoaște.

— Chiar nu mă recunoști? spune fata, strângându-și și mai tare geanta la piept, sunt eu, Sonja.

— Ce doriți? o întreabă el în germană, pe ton tăios, sacadat, sfredelind-o cu privirea ce trădează o anume curiozitate, poate i se pare totuși cunoscută.

Sonja știe și ea germană, nu i se pare grea, a învățat-o la liceu, în plus, acum, în oraș se vorbește numai germana, așa că se simte cumva stânjenită, pentru că i s-a adresat la început în slovenă. Și asta unui militar în uniformă germană, unui ofițer pe care vrea să-l roage ceva. Discuția ar putea să se încheie chiar acum, înainte chiar de a fi început, cu toate că Ludek vorbește și el slovenă, Sonja știe bine asta, acum vreo cincisprezece ani, pe când era încă fetiță, el vorbea slovenă.

— Am schiat împreună la Pohorje, spune ea repede în germană, dumneavoastră aveți un pulover albastru.

Începe să i se adreseze cu „dumneavoastră“, înfățișarea lui, tonul vocii lui nu-i îngăduie să-i spună „tu, Ludek“.

— Domnule, aveți un pulover albastru, continuă ea în grabă, gâfâind, zâmbind, unul cu o dungă albă pe diagonală... vă cunoșteți cu tatăl meu, se numește Anton, Anton Belak... sigur vă aduceți aminte... am fost odată împreună la schi, m-ați ajutat să mă ridic după ce am căzut în zăpadă, eram complet udă... Zăpada era umedă.

Rostește toate acestea dintr-o suflare și îl privește așteptând o reacție din partea lui.

Auzind numele tatălui fetei, ofițerul pare să se dumirească, dar lasă impresia că nu vrea să-și aducă aminte de el, pe atunci i se spunea într-adevăr Ludek, acum e Ludwig, întotdeauna a fost Ludwig, numai că îl strigau cu diminutivul ăla slav, nătâng, al numelui său.

Se uită la ea și brusc izbucnește în râs.

— Chiar am schiat acolo sus, da, chiar am schiat.

— Și eu am căzut în zăpadă.

— Ați căzut în zăpadă?

— Iar dumneavoastră m-ați ajutat să mă ridic. Eram complet udă, îmi pierdusem un băț.

— Un băț?

— Un băț de schi, l-am căutat prin zăpadă.

Ludwig se uită la ceas.

— Și tata? întreabă el. Ce mai face?

Nu mai așteaptă să-i răspundă, se grăbește, are o muncă de mare răspundere în acest oraș, de cea mai mare răspundere, nu poate să rămână la nesfârșit pe o stradă din Maribor, să stea la taclale cu o fată, pe care poate că odată a ridicat-o udă din zăpadă, cu băț cu tot, așa că se uită la ceas și spune că trebuie să se ducă la serviciu. Dar, în același timp, se gândește că fata e deja femeie și că i-ar plăcea s-o mai ridice din zăpadă.

— Și după serviciu? spune Sonja simțind cum roșește toată. Am putea să bem un ceai, după serviciu? La cafenea?

Se uită la ea mirat și ușor neîncrezător. Din cauza serviciului pe care îl are, la o asemenea propunere devine imediat suspicios.

— I s-a întâmplat ceva tatălui dumneavoastră? o întreabă el direct, bănuind că invitația la ceai este un pretext, că fata are o problemă pe care vrea s-o discute cu el.

— Nu de tata este vorba, spune încet Sonja.

— Dacă e ceva oficial, veniți la mine la birou, spune Ludwig, înclinându-se politicos și continuându-și drumul.

Sonja nu mai scoate o vorbă și se uită fix în pământ. Își strânge geanta cu o asemenea forță, încât pielea de la încheieturile degetelor devine palidă. Ar putea să se ducă după el, ar putea să-i spună să facă împreună o bucată de drum. Dar nu poate, nu mai poate, a făcut tot ce a putut. Rămâne pe loc și se uită în urma lui.

— Doar un ceai! îi strigă, neștiind nici ea unde a găsit puterea să îndure o asemenea umilință. Să implore pe stradă un ofițer german să-i acorde o întâlnire. Cu toate că nu e decât Ludek, Ludek, schiorul din copilăria ei. Trebuie să îndure privirile pline de subînțeles ale trecătorilor, chiar și zâmbetul lui compătimitor când, oprindu-se din mersul lui hotărât, se întoarce și spune:

— Bine. Măine după-amiază sunt liber. La cinci, la Theresienhof. Și nu sunt nicidecum Ludek. Numele meu este Ludwig.

Sonja dă din cap, rămâne în mijlocul străzii și se uită la spatele lui lat, la cizmele negre, la mersul hotărât al lui Ludwig Mischkolnig care, cu cizmele și uniforma lui de SS, se îndreaptă

spre sarcinile dificile pe care le are de îndeplinit. Știe unde e Theresienhof, cu câțiva ani în urmă se numea Cafenea Mare, acum acolo se întâlnesc ofițerii germani, fetele ca Sonja nu se duc acolo, ea însă o să se ducă, trebuie să se ducă.

3

— Germana dumneavoastră, zice Ludwig Mischkolnig în timp ce își aprinde o țigară, germana dumneavoastră este excelentă.

Acum e îmbrăcat civil, cu un costum elegant, închis la culoare, cu dungii fine, albastre. Sonjei i se pare că acum seamănă mai mult cu acel Ludek pe care îl știa.

— De ce îmi vorbiți cu dumneavoastră? Nu e nevoie, doar ne știm de mult timp.

Sonja vrea să stea de vorbă cu el ca și cum s-ar cunoaște de mult și chiar se cunosc, deși el probabil că își amintește vag de asta.

— Așa e, zice Ludwig. Când acolo, la Pohorje, te-am ridicat din zăpadă, erai o fetiță mică.

— Nu tocmai mică, aveam vreo doisprezece ani. Îmi aduc bine aminte de asta. Voi, oamenii mari, ați băut vin fierț, iar noi, copiii, am mâncat fursecuri aduse de mama.

— Da, vin fierț.

Scoate un mic nor rotund de fum care, deasupra lor, se transformă într-un rotocol mic, tremurător. Observă satisfăcut aburul albăstrui pe care l-a produs, îl remarcă și Sonja, ar râde dacă n-ar fi vorba de ceva serios, poate că n-ar strica să rădă, așa că începe să chicotească forțat.

— Cum reușești să faci asta? îl întreabă ea cu o privire admirativă.

Ah, se preface doar că admiră producerea de norișori, de fapt n-o interesează deloc, face un efort să-l privească în ochi cu admirație, dar nu reușește, ochii lui au o nuanță verzuie, rece.

— Ai vrea să încerci?

— Nu fumez, zice Sonja.

Ceea ce nu e adevărat. Fuma uneori cu prietenul ei. Mai mult în glumă, când erau în pat, era amuzant să pușăie.

— Nu e greu, zice Ludwig râzând. Uite așa.

Mai trimite spre tavan un rotocol albăstrui și-l urmărește cum dispăre. Ca și cum nu s-ar grăbi, pentru că are timp din belșug. Din belșug, din belșug. Pe Sonja o încearcă senzația ciudată că n-ar trebui să se uite la ceva așa de superficial. Bineînțeles, trimite rotocoale din astea de fum și în biroul lui, când interoghează pe cineva. Pune o întrebare, pușăie spre tavan, îl observă pe cel din fața lui și așteaptă să-i răspundă.

— Germana ta, zice Ludwig, aplecându-se puțin peste masă în direcția ei, este așa de... cum să zic, nuanțată. Și clară, roștești fiecare cuvânt cât se poate de răspicat.

— Am studiat medicina la Graz. La Karl-Franzens-Universität.

— O!

Mischkolnig a zis „O!“ și a părut uimit. Pe chip i-a apărut un zâmbet plăcut, sunetul pe care l-a scos era ca norișorii, ca rotocoalele pe care le trimitea spre tavanul Cafenelei Mari, adică Theresienhof.

— Acum se numește Reichsuniversität, a zis el, s-a renunțat la numele ăla caraghios, austriac.

Ea a dat repede din cap auzind cuvântul „renunțat“. Tatălui ei i se părea că Universitatea lui Carol și Francisc era un nume remarcabil, un nume vechi, faimos.

— Dar mi-am întrerupt studiile, a zis ea.

— De ce?

Nu voia să vorbească de motivul care a determinat-o să-și întrerupă studiile.

— E război.

Mischkolnig a izbucnit în râs.

— Păi, de ce n-ar studia oamenii în timp de război, că doar universitățile funcționează, fabricile funcționează, totul funcționează, viața merge înainte.

De-abia acum, când se apleacă spre ea, observă că are niște pistrii micuți sub ochi, pe obraz, chiar și pe gât, dacă se uită bine, chiar și pe gât. Un gât fin, o germană nuanțată, o fată mlădioasă.

— Profesorul nostru de germană din liceu, a zis ea imediat, ca să nu fie nevoită să răspundă la întrebarea legată de studii și de ce le-a întrerupt, profesorul nostru a studiat la Frankfurt.

— Nu e vorba de locul unde a studiat profesorul vostru.

El a zâmbit și a început să-i explice despre ce era vorba.

— E vorba de faptul că voi, care ați învățat limba aceasta, vă dați mai bine seama de forța și frumusețea ei. Cum să zic... sunteți proaspeți, în pronunția voastră e precizie și prospețime. N-o să crezi: când m-am dus la Graz, asta trebuie să fi fost nu cu mult după întâmplarea de la schi, m-am dus la un curs de germană pură. Germana lui Goethe, germana lui Schiller. Înainte de asta, lucrasem într-o tipografie, aveam în fiecare zi de-a face cu limba, cu slova tipărită, știu ce înseamnă limba, știu ce e cultura. Trebuia să fac ceva dacă voiam să scap de dialectul ăla dezgustător din Maribor.

A început să râdă. Era amuzant că el, Ludwig Mischkolnig, a cărui familie stătuse de pază de secole la granița de miazăzi a

germanităţii, a învăţat să pronunţe cuvintele şi frazele cum o făcuseră fără îndoială Schiller şi Goethe.

— Profesorul nostru ne-a explicat, a continuat cu naivitate Sonja, că germana vorbită la Maribor păstrează caracteristicile unui dialect bavarez. Probabil că înaintaşii voştri au venit din Bavaria.

Ludwig s-a oprit din râs. Nu mai era amuzant, nu era nicio naivitate, era o prostie, o tâmpenie, de-a dreptul. Caracteristici? Înaintaşii voştri? De unde-au venit înaintaşii voştri, din mlaştinile ruseşti, de acolo s-au târât până aici, înfăşuraţi în blănurile alea puturoase.

— Profesorul tău e un tâmpit, a zis el calm. Chiar dac-ar fi studiat de o sută de ori în oraşul lui Goethe. Mai predă la liceu?

Sonja a clătinat din cap. Discuţia asta la un ceai, învăluită în rotocoalele de fum de ţigară care se răsuceau deasupra lor, a luat brusc o direcţie nedorită, gâscă proastă ce eşti, că doar n-ai venit să-l provoci pe omul ăsta.

— Cred că a fost mutat. Se pare că undeva în Serbia.

— Acolo e locul lui, a zis el, în grămada de bălegar a Europei.

Sonja s-a uitat drept în faţă şi a mai sorbit de câteva ori din ceai. Câteva clipe, Mischkolnig a observat-o atent. Când i se adresase pe stradă, se îmbujorase, acum îşi ferea privirea, nu putea să-l privească în ochi, pupilele ei căprui rătăceau spre ferestrele mari, se uita dincolo de Drava, la malul verde, de cealaltă parte a râului. Ce urmărea? Mischkolnig cunoştea bine privirile oamenilor, privirile care mint, privirile care ascund ceva, privirile care rătăcesc pierdute în jur, privirile care caută cu deznădejde un punct de sprijin pentru a găsi o salvare, care nu există. În ochii ei, pe chipul ei pistruiat nu era nimic din toate astea, erau ochii unei tinere nevinovate care urmăreau să

pună o vorbă bună pentru cineva, o să-i ceară ajutorul, o să ne dăm în curând seama ce vrea.

Pe urmă, el a zâmbit din nou, a zis bine ce-a zis, nu era o idee rea asta cu grămada de bălegar care e Serbia, ar trebui s-o mai spună şi cuiva la serviciu. Sau, dacă e să fim niţel vulgari, am zice mai bine: maţul gros al Europei, uitaţi-vă pe hartă, așa e Serbia, care a distrus Austria, e ca un maţ gros.

Ea tăcea. Îi plăcuse profesorul de germană, numai că admiraţia pe care el o avea faţă de limba şi cultura germană nu-i folosise la nimic. Ludwig ăsta şi ai lui l-au urcat într-un tren, așa cum făcuseră cu aproape toţi profesorii, preoţii şi cu mulţi alţii din oraşul ăsta. Trimişi în Serbia. Ea nu avea nimic împotriva Serbiei. Iar omul cu care stă de vorbă aici nu e acelaşi cu Ludek, pe care îl cunoscuse cu cincisprezece ani în urmă, nu e omul căruia să-i ceară ceva. Se înşelase, mai bine s-ar ridica şi ar pleca. Numai că lecţia despre limba germană nu se terminase, Mischkolnig considera că trebuia să-i mai explice fetei nişte lucruri.

— Ca să înţelegi: un dialect german înseamnă tot limba germană. Avem limba asta în sânge, pricepi? O avem în organism, ne curge prin sânge, zece generaţii înaintea mea au vorbit germana, așa că limba se învecheşte, îşi pierde consistenţa. În ea pătrund şi unele cuvinte străine. Așa că a trebuit să curăţ limba pe care o vorbeam. Pricepi?

Sonja dă din cap, pricepe.

— Suntem un popor vechi, avem o cultură veche. Voi sunteţi un popor tânăr, învăţaţi repede. O să ne aduceţi o prospeţime, un sânge nou, peste o generaţie o să ajungeţi nişte germani mai autentici decât suntem noi.

Sonja nu intenţionează să devină o nemţoaică mai autentică, nici tatăl ei nu doreşte. Cu toate astea, zice:

— Ce idee interesantă!

Spune asta ca să aibă pace, nu venise ca să asculte niște reflecții pe tema limbii și a sângelui tânăr, nici ca să admire rotocoalele albăstriei ale fumului de țigară care îi ieșeau lui din gură. Și dă din cap. Și-i salută la rândul ei politicos pe ofițerii care trec pe lângă masa lor și care îl salută respectuos pe *cavalerul* Ludwig, cum i se adresează un domn în vârstă, purtând pantaloni de călărie și cizme: Cavalerul Ludwig e azi într-o companie minunată, respectele mele; n-a venit ca, în compania unui cavaler fără uniformă, să-i salute pe cei care treceau pe lângă ei, majoritatea cavaleri în uniformă, de care este plină cafeneaua.

— Vai, ce-am uitat! exclamă ea. Tata îți transmite salutări.

Chestia asta a inventat-o, o ultimă tentativă penibilă de a distra atenția omului ăstuia de la monologurile lui despre limbă și cultură. Și grămezile de bălegar. Tatăl ei n-ar fi bucuros să știe că e în Cafeneaua Mare printre ofițerii nemți. Ludek ăla, ar zice el, fusese un băiat de ispravă până să se apuce de tipografie. Apoi a luat-o razna, mai întâi cu privire la *kulturbund*¹, pe urmă a șters-o în Austria. Cum e posibil, ar zice, a și zis-o de fapt de mai multe ori, ca oamenii ăștia să devină asemenea porci? Poate ar fi trist să știe că e cu Ludek și admiră norișorii de fum pe care el știe cu asemenea îndemănare, numai cu buzele, să-i transforme în rotocoale.

— O! exclamă Ludwig bucuros. Mă bucur. Lucrează tot la spital?

— Tot la spital, spune Sonja dând din cap, la chirurgie.

— Atunci are mult de lucru, zice el și o privește cu înțeles.

— Destul de mult.

1. Asociație culturală (germ.).

Ludwig tace o vreme, de parcă n-ar ști dacă discuția cu tânăra domniță, care e evident că-l admiră, merită să fie continuată sau ar fi mai bine să termine cu ceaiul ăla dulceag și să treacă la un coniac. Se decide pentru coniac și face un semn cu mâna către chelnerul care vine alergând, cu un șervet alb atârând pe braț.

O vreme tac amândoi, de parcă n-ar mai avea nimic să-și spună. Când coniacul e pe masă, cu un gest lejer, ce trădează rutina, Ludwig ia paharul în mână, admiră lichidul de chihlimbar, îl miroase și ia o înghițitură.

Sonja are impresia că știe să facă asta la fel de bine ca și rotocoalele albăstriei, poate chiar mai bine.

— E bun, zice el dintr-odată în slovenă. De ce te miri, continuă el, crezi c-am uitat?

Se apleacă din nou peste masă și adaugă încet, conspirativ:

— În munca mea, slovena îmi prinde foarte bine.

Sonja simte cum pe spate i se prelinge un fir de sudoare rece. În *munca* lui. În același timp simte și că nu mai poate să se intereseze numai de norișori, de limbă și de coniac. E aici din cauza unei chestiuni care ține de viață și de moarte. Și deși e o chestiune de viață și de moarte, ea trebuie să zâmbească.

— Când ne-am întâlnit pe stradă, zice ea calmă, schițând un surâs, ți-am spus că nu era vorba de tata.

Acum Ludwig amuțește și o privește cu răceală. A uitat ce discutaseră pe stradă, atunci chiar crezuse că fata voia să intervină pentru cineva, se pricepea bine la chestii din astea, are